

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

ראש השנה

אוצר מתנת חינוך

לימודים? הרי שכאן הוא נפל, הוא גילה בדעתו שמגיע לו בזכות ומיד מאבד את זכות אוצר מתנת חינוך.

אולם זה שאומר לעצמו וכי מגיע לי משהו, הלא גם אם אוכל משהו קל להחיות עצמי זהו גם בחסד וברחמים, אז ידע שהגיע לדרגה חשובה שכן בדעתו לא מגיע לו כלום וממילא ראוי הוא לקבל מאותו אוצר מתנת חינוך.

וכך הוא בכל תחומי החיים שידוכו פרנסתו, שלום בית, בריאות חינוך ילדים וכיוצא בזה. או בכל מיני עלבונות וביזיונות שמקבל האדם בחייו, אם תחושתו שלא מגיע לו כלום והנה חי רק בכוחו ובחסדיו ית', זהו אותו אחד שמגיע לו חינוך ויזכה באוצר של מתנת חינוך.

הרי לנו שכדאי לאדם להפנים לתרגל יום יום שלא מגיע לו כלום, ולא יכעס או ירגיש את עצמו מעל אחרים. וכי יכול האדם בכלל לחשוב שמגיע לו משהו? הרי כך הוא האמת לאמיתה שהוא חי בחסד ורחמים מזכותו של הקב"ה, וכל הכישרון, הניצחונות והיכולות שיש לו הם משל הקב"ה ומה יש לו להתגאות או להחשיב עצמו יתר על מידה!

אדרבה על כל דבר ודבר שיקבל מאת ה' יתברך, יאמר לעצמו כיצד ה' יתברך נתן לו כל כך הרבה טובות ומצד הדין לא מגיע לו כלום!

וכפי שאנו אומרים בנשמת כל חי "ואלו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות כשמש וכירח וידינו פרושות כנשרי שמים ורגלינו קלות כאילות אין אנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו על אחת מאלף אלפי אלוהים ורוב ריבי רבבות פעמים הטובות שעשית עימנו ועם אבותינו".

הרי לנו עצה טובה ונכבדה כיצד לעבור את ראש השנה בשלום, והיא לקבל על עצמנו להתנהג להתנהל ולחשוב מעתה ואילך שמצד עצמינו לא מגיע לנו כלום...

כתיבה ותמיכה טובה

שלום רב

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדביו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"רבי שמעון אומר [ג"א רבי יעקב אומר] המהלך בדרך ושונה, ומפסיק ממשנתו, ואומר מה נאה אילן זה מה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו" [ט', ט']

שואל בעל ה"זרע שמשון" - מה בא התנא באבות לומר שהפסיק ממשנתו דווקא במהלך בדרך? כמו כן למה הפסיק המהלך בדרך ואמר דווקא מה נאה אילן וניר זה?

עוד צריך להבין, מדוע כתב התנא באבות "כאילו מתחייב בנפשו" היה לתנא לומר 'הרי זה מתחייב בנפשו' ולא "כאילו"?

מסביר בעל ה"זרע שמשון" שנחלקו בגרסה כאן במשנה האם נאמר 'שר' יעקב אמר את המשנה הזו או שר' שמעון אמרה.

'המדרש שמואל' כתב שהגרסה ר' יעקב. ובכל אופן מיישב הרב לא רק לפי הגרסה שנאמר ר' יעקב, אלא גם לגרסה שהיא ר' שמעון שגם ר' שמעון יסכים כאן כשיטתו של ר' יעקב.

ועל כך נכתב אי"ה בשבוע הבא...

במדרש רבה [שמות ל"ג, י"ט] מובא: "באותה שעה הראה לו הקב"ה למשה את כל האוצרות של מתן שכר שהם מתוקנן לצדיקים, ומשה שואל להקב"ה 'אוצר הזה של מי הוא?' אמר לו הקב"ה 'של מגדלי יתומים'. ועוד שאל משה 'האוצר ההוא של מי הוא?' אמר לו הקב"ה 'של עושי מצוות'. וכן על כל אוצר ואוצר. ואח"כ ראה אוצר גדול אמר 'האוצר הזה של מי הוא?' אמר לו, 'יש מי שיש לו, אני נותן לו משל, ומי שאין לו אני עושה לו חנם ונותן לו מאוצר זה. שנאמר "וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם" למי שאני מבקש וחפץ לחון ולרחם".

צריך להבין, מה הכוונה אם אין לו ולא עשה כלום, מה פתאום שיקבל הרי בעולם הבא אין חסדים ואין מתנות חינוך, מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת?

בספר 'מבשר טוב' לאדמו"ר מביאלא כתב בשם זקנו - "מי שאין לו" - הכוונה לאדם שמרגיש שאין לו ולא עשה כלום, הוא פשוט לא מחשיב את עצמו ואין לו משלו כלום. אדם כזה אצל הקב"ה חשוב מאוד, ויש לו שכר מיוחד על זה שמרגיש שאין לו כלום, כמו שכתוב "תחנונים ידבר רש אבא כעני שואל על פתח" - ריבונו של עולם, אני מעצמי אין לי כלום תן לי חינוך! לכוזא אדם ה' נותן מאוצר מיוחד.

וזו כוונת הגמ' - כל שנה שרשה בתחילתה, מתעשרת בסופה. אדם שבא בראש השנה כאדם רש, כעני שאין לו כלום לבסוף מתעשר בסופה הואיל ואינו מחשיב עצמו לכלום.

והמדד לאדם לדעת האם מגיע לו לקבל מאותו אוצר מתנת חינוך, שיבדוק עצמו כשהוא מגיע לביתו רעב ואין לו אוכל מוכן, אם באותו זמן הוא חושב בכעס איך עדיין לא הכינו עבורי אוכל? וכי לא מגיע לי לפחות ארוחת צהרים או ערב טובה לאחר יום עמוס של עבודה או

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדביו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

כותב ה"אור החיים" הקדוש [פרשת שלח פ' י"ד] בשלוש עשרה מידות של רחמים אנו אומרים פעמיים ה' - "ה', ה' קל רחום..." הגמ' בראש השנה [יז]: [אומרת נאמר ה' פעמיים לומר שאני הוא ה' קדם שיחטא האדם, ואני הוא ה' לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה.

ממשיך הרב לבאר את הגמ' הזו לפי דברי הר"ן שכתב: נאמר פעמיים ה' לומר שה' רחמן גם לפני שחוטא ורחמן גם לאחר שחטא. ומדוע צריך רחמים לפני שחטא? אלא שבאמת אין כאן חידוש על קודם שיחטא האדם, אלא בא לומר שה' מרחם על האדם לאחר שחטא כמו שהיה מרחם עליו לפני שחטא.

הרי לנו מחסדיו של ה' יתברך, תמיד הוא מרחם על היהודי לא משנה מה עשה ומה חטא כנגדו, וגם לאחר החטא הוא מחשיבו לבנו אהוב יחידו, ולאחר שעשה תשובה הוא מוכן לרחם עליו ולעזור לו כמו שהיה מרחם עליו עוד לפני החטא.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

בקשות ותחינות בשבת כיו"ט ובראש השנה

בשבת רגילה אסור לבקש בקשות שאינם מסדר התפילה, כיון שכאשר

אדם מבקש בקשה, מתרכז הוא במה שחסר לו ונמצא בצער, ושבת לעונג ניתנה ולא לצער. (אסור להצטער בשבת, כמבואר בגמרא שבת יב. בקושי התירו לבקר חולים ולנחם אבלים בשבת, וכתב מ"א רפ"ו סק"א טעם לזה, שיבא לזעוק על רפואתו. ויאמר "שבת היא מלזעוק" ולא כמו שאומר בחול, דמצטער ומעורר הבכי, משנ"ב סק"ב. לכן אין לבקש בקשות כלל בשבת, וכמבואר במשנ"ב רפח' ס"ק כב'. אפילו לספר בשבת דבר מצער לחבירו אסור, כמש"כ משנ"ב שו" סק"ג).

אסור לבכות בשבת, אלא אם כן יש לו צער בליבו, וע"י שיבכה מעט

יפוג צערו וילך מליבו. (רמ"א רפח' סעיף ב', וכ"פ משנ"ב סק"ד. וכתב במטה יהודה סק"ג שיבכה רק זמן מועט. ומכאן נלמד למי שיש לו איזו שיהא קשה עם חבירו או עם בן משפחתו, שיש לו לערוך שיהא זו בחול ולא בשבת. ואפילו בחוד"מ אסור לעשות איזה דבר שיבכה או יצטער, משנ"ב תקמ"ז סק"ב). מותר לבכות שלא מחמת צער, אלא מחמת ריגוש או ערגה. (שאין בכי כזה צער, וכמבואר בדברי הט"ז רפח' סעיף ב' שהביא משנ"ב סק"ד. לכן הקורא תהלים ומתרגש מהפסוקים, או מי שהתפילה גורמת לו ערגה ובוכה, מותר לו להמשיך כרצונו).

ביום טוב גם קיים איסור תחינה, אבל פחות חמור הוא מושבת. (במ"א

סוף סימן קכח. אמנם למד זה מהא דבר"ה אומרים אבינו מלכנו ולא בשבת, אבל לשונו "לא קפדינן כולי האי", מבואר שקיים איסור, רק שאינו כמו בשבת. ומד"ט ממו משמיה דהאדר"ת בספר זכרון שיה תפילה עמ' קמז' שאי"צ לומר יו"ט מלזעוק וכו').

בראש השנה אין איסור של בקשת בקשות, כיון שעיקרו של יום זה

הוא תפילה ובקשה. (במ"א תקפד' סכ"ה כתב, שכשעושים 'מי שברך' לחולה בר"ה, אפילו כשהל בשבת אי"צ "שבת היא מלזעוק", כיון שיום ראש השנה הוא יום צעקה. וברמ"א תקפד' סעיף א' כתב שר"ה שחל בשבת לא יאמר אבינו מלכנו, והטעם כתב משנ"ב סק"ד מפני שאין שואלין צרכים בשבת, אבל כשר"ה ביום חול יכול לבקש בקשות, וכ"ה בהליכות שלמה פ"א סט"ו. וכ"ש לבית יוסף 'סם'ל אף בשבת יאמר אבינו מלכנו, רק יקפיד לדלג אלו שמוזכר בהם 'הטא', כדי שלא יתן פתחון פה למקטרג. ומכלל הדברים נלמד, שמה שכתוב בתקוני זוהר תיקון ו' שהצווחים בתפילתם ככלבים הב חב פרנסה ודיים וכו' הבינו הפוסקים שהזהרה זו לבעלי מדרגה, ואי"צ להקפיד בזה לאנשים פשוטים).

מנהג האר"י ז"ל לבכות בראש השנה, ואמר כי מי שאינו בוכה, הרי

זה סימן שאין נשמתו הגונה ושלמה. והבוכה מעצמו בכיה גדולה מאד, זהו סימן כי באותה השעה דנים אותו בשמים, ומחמת שנפשו מרגשת מגיע לידי בכיה. (באה"ט תקפד' סק"ג, ומקורו בשע"כ דף צ' ע"א. למבואר לעיל סיגנון בכיה שכוה, שאינו מחמת צער אינו אסור אף בשבת רגילה. אמור מעתה מה שמטו משמיה דהגר"א במעשה רב אות רז' שלא לבכות בר"ה כיון שיו"ט הוא, שייך רק בבוכה מחמת עצבות, ומה יש להתרחק. אמנם הבוכה מחמת שעצוב ריחוק מהדבקות בעבודת השי"ת, יש לומר שאינו חשוב בכיה של צער, וכדברי הט"ז בסימן רפח' דלעיל. וכע"ז ממו משמיה דהגר"ה וולאזין בהוספות למעשה רב).

כאשר חל ראש השנה בשבת, לבני ספרד מותר לבקש בקשות, אבל

לבני אשכנז אין לבקש כלל בקשות כל שהם. (כ"ה ע"פ מחלוקת הב"י והרמ"א בסימן תקפד' סעיף א' שהובא לעיל). בכיה מחמת צער אסורה, בכיה מחמת ריגוש התפילה ומעמד היום מותר. (כמבואר כ"ז לעיל להתיר אפילו בשבת).

Lab

תמיד רצית ללמוד בקלות ובהבנה מלאה את דברי ה"אור החיים" הקודש?

תמיד רצית שיהיה לך חלק וזכות בתורתו ובסגולותיו של ה"אור החיים" הקדוש?

רוצה לעשות משהו משמעותי ומיוחד לע"נ יקירך?

רוצה לקבל ישועות מעל הטבע?

עכשיו זו ההזדמנות!!

בס"ד בקרוב מאוד עומד לצאת לאור הספר:

'מתיקות ועריבות התורה' על פניני ה"אור החיים" הקדוש**מחולק ללימוד יומי על סדר פרשיות השבוע ומועדים****הרוצים ליטול זכות וחלק בהדפסת ספר זה יפנו בהקדם למס' 0527151420**